

Wymagania edukacyjne z przedmiotu BIZNES i ZARZĄDZANIE - klasy I
IV Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi w Płocku - poziom podstawowy

Numer	Temat z podręcznika	Materiał rzeczowy (zagadnienia)	Wymagania edukacyjne				
			(ocena dopuszczająca)	(ocena dostateczna)	(ocena dobra)	(ocena bardzo dobra)	(ocena celująca)
			uczeń	uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a także:	uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a także:	uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a także:	uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:
OSOBA PRZEDSIĘBIORCZA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE							
1.	Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczości	- wprowadzenie do tematu nr 1 - znaczenie przedsiębiorczości dla gospodarki - przedsiębiorczość jako kompetencja - analiza SWOT własnych kompetencji - doskonalenie swoich kompetencji	- definiuje pojęcie przedsiębiorczości - wymienia cechy osoby przedsiębiorczej	- wyjaśnia zależności między wiedzą, umiejętnościami i postawami związanymi z kompetencjami przedsiębiorczymi - wyjaśnia, jak przedsiębiorczość wpływa na gospodarkę rynkową - przedstawia różnice między przedsiębiorczością w wymiarze psychologicznym i ekonomicznym	- przeprowadza analizę SWOT i samodzielnie interpretuje jej wyniki - wie, jak doskonalić kompetencje przedsiębiorcze - wyjaśnia, jakie znaczenie mają czynniki produkcji dla kształtowania postawy przedsiębiorczej	- przedstawia propozycje własnych cech, umiejętności i postaw osoby przedsiębiorczej - przedstawia wnioski z analizy SWOT w odniesieniu do różnych podmiotów np. uczelni wyższej, na którą uczeń planuje asie dostać	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - prezentuje własne stanowisko z uzasadnieniem np. na temat niebezpieczeństw związanych z błędną interpretacją przedsiębiorczości
2.	Komunikatywność	- wprowadzenie do tematu nr 2 - rola komunikatywności - komunikacja werbalna i niewerbalna - sposoby rozwiązywania konfliktów	- wyjaśnia, czym jest komunikatywność - dostrzega różnice między komunikacją werbalną i niewerbalną - wskazuje źródła konfliktów i wskazuje metody rozwiązywania konfliktów	- przedstawia znaczenie komunikatywności dla rozwoju postawy przedsiębiorczej - podaje przykłady barier komunikacyjnych - dostrzega znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w codziennym życiu	- wskazuje metody pokonywania barier komunikacyjnych - wie, jaki rodzaj rozwiązywania konfliktów jest najefektywniejszy i uzasadnia dlaczego	- omawia, w jaki sposób prowadzić skutecznie negocjacje - przedstawia przykłady zasad skutecznej komunikacji w praktyce - stosuje różne formy komunikacji i autoprezentacji	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - przedstawia własne stanowisko na temat skuteczności negocjacji, mediacji i arbitrażu - wskazuje najczęściej występujące błędy we wzajemnej komunikacji i omawia, jak im zapobiegać

3.	Umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych	- wprowadzenie do tematu nr 3 - zachowania asertywne - obrona przed manipulacją - stres a dobrostan psychiczny - empatia	- wie, że asertywność to nie tylko mówienie „nie” - wie, że manipulacja jest postawą negatywną - wie, czym jest dobrostan psychiczny - wie, że empatia pozwala lepiej zrozumieć innych	- omawia zachowania asertywne - wskazuje przykładowe techniki manipulacyjne - wie, czym jest dobry i zły stres - wyjaśnia, że empatia pomaga w pracy zawodowej i biznesie	- wyjaśnia, jak skutecznie bronić się przed manipulacją - wie, jak troszczyć się o własny dobrostan psychiczny - wskazuje na znaczenie aktywnego słuchania	- wyjaśnia na przykładach, jakie są skutki stresu i jak z nim skutecznie walczyć - podaje na przykładach przykłady manipulacji w życiu	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - przedstawia własne stanowisko na temat sposobów obrony przed manipulacją - angażuje się w dyskusję i aktywizuje do niej innych uczniów
4.	Praca zespołowa	- wprowadzenie do tematu nr 4 - charakterystyka pracy zespołowej - budowanie zespołu - zarządzanie czasem pracy indywidualnej i zespołowej - metody efektywnego zarządzania czasem	- potrafi wymienić przykładowe wady i zalety pracy zespołowej - wie, że zarządzanie czasem przynosi wiele korzyści - przedstawia etapy podejmowania decyzji	- potrafi wskazać czynniki, które składają się na sukces pracy zespołowej i indywidualnej - rozumie, jakie bariery przeszkadzają w budowaniu zespołu - wskazuje najważniejsze elementy zarządzania czasem	- wie, czym jest optymalizacja w pracy - wyjaśnia na przykładzie, jak działa macierz Eisenhowera - zna metody zarządzania czasem - wie, co przeszkadza w podejmowaniu decyzji	- analizuje i wyjaśnia różnice w efektywności pracy wynikające ze specyfiki pracy zespołowej i indywidualnej - wyjaśnia na przykładach, która metoda zarządzania czasem jest najefektywniejsza	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - prezentuje przykładowy plan podziału zadań w realizowanym szkolnym projekcie lub przedsięwzięciu - wie, jak pokonywać bariery decyzyjne i efektywnie motywować siebie i innych do pracy

5.	Kreatywne myślenie i innowacje	- wprowadzenie do tematu nr 5 - metody kreatywnego myślenia - innowacyjność	- wie, że kreatywność to twórcze przeobrażanie zastanej rzeczywistości - wymienia i krótko opisuje techniki kreatywnego myślenia - wie, że innowacyjność to wprowadzanie nowości na rynek	- omawia jedną z technik kreatywnego myślenia na przykładzie z życia - wymienia przykłady źródeł innowacji	- wskazuje różnice i podobieństwa między różnymi technikami kreatywnego myślenia - wskazuje, co wpływa na innowacyjność i rozróżnia innowacje procesowe oraz produktowe	- omawia na przykładach, jak innowacje pozwalają budować przewagi konkurencyjne przedsiębiorstw - wie, jak kreatywność wpływa na biznes	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - wskazuje przykłady innowacyjnych produktów i usług i łączy je z kreatywnym myśleniem
ZARZĄDZANIE PROJEKTAMI							
6.	Specyfika projektu	- wprowadzenie do tematu nr 6 - etapy projektu	- wyjaśnia istotę projektu - rozdziela projekt od procesu - wskazuje etapy projektu	zna poszczególne etapy projektu	- na wybranym przykładzie opisuje szczegółowo przynajmniej jeden etap projektu - wie, jaką odpowiedzialność za projekt ponosi kierownik projektu i wskazuje jego główne zadania	planuje przykładowy projekt oraz wie, jak przygotować harmonogram	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - przedstawia możliwe problemy, które mogą wystąpić na różnych etapach realizacji projektu i proponuje środki zaradcze

7.	Technika SMART w definiowaniu celów projektu	- wprowadzenie do tematu nr 7 - technika SMART - zastosowanie techniki SMART w życiu codziennym	wiee, na czym polega metoda SMART	wyjaśnia na przykładzie, na czym polega metoda SMART	- wymienia cele projektu za pomocą metody SMART - wie, na czym polega metoda SMARTer	zna poszczególne punkty metody SMART oraz SMARTer oraz wymienia przykłady ich wykorzystania w planowaniu np. własnej kariery zawodowej	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - wykorzystuje zasadę 6W przy określaniu celów projektów społecznych i biznesowych
8.	Budżet w projekcie	- wprowadzenie do tematu nr 8 - metody planowania budżetu - monitorowanie wykonania budżetu	- wyjaśnia, czym jest budżet w projekcie - przedstawia etapy planowania budżetu	- wie, jakie znaczenie ma monitorowanie budżetu - wyjaśnia, czym są przesunięcia (korekty) w budżecie	- omawia przyczyny przesunąć w budżecie - analizuje na przykładzie wybrany etap planowania budżetu	- analizuje poszczególne etapy planowania budżetu - samodzielnie wykonuje prosty przykładowy budżet projektu lub przedsięwzięcia	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - dyskutuje na temat skutków jakie powodują przesunięcia w budżecie i zwraca uwagę na dobór zasobów do wykonywanego projektu - przedstawia możliwe źródła finansowania projektu

9.	Sprawozdanie z zadania projektowego i analiza ryzyka w projekcie	• wprowadzenie do tematu nr 9 • sprawozdanie z zadania projektowego • analiza ryzyka w projekcie	• wyjaśnia z jakich punktów składa się raport końcowy • przedstawia, czym jest ryzyko w projekcie	• wskazuje etapy analizy ryzyka i metody zarządzania ryzykiem w projekcie • wie, jakie punkty wchodzi w skład przykładowego sprawozdania	• zna źródła ryzyka i wie na czym polega zarządzanie ryzykiem w projekcie	• przygotowuje przykładowe sprawozdanie z realizacji projektu • wskazuje, jakie przykładowe załączniki należy zamieścić • przedstawia na przykładzie jedną z metod przeprowadzania analizy ryzyka	• samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady • wie jakie znaczenie przy oszacowaniu ryzyka mają takie nauki, jak np. ekonometria czy statystyka • przedstawia własne pomysły i rozwiązania na niwelowanie ryzyka w wybranych projektach
----	--	--	--	---	---	---	---

10.	Przedsiębiorczość a rozwój społeczno-gospodarczy	• wprowadzenie do tematu nr 17 • klasyfikacja przedsiębiorców • czynniki gospodarcze stymulujące lub hamujące rozwój przedsiębiorczości	• wie i wyjaśnia, jak się klasyfikuje przedsiębiorców • zna podstawowe czynniki stymulujące i blokujące rozwój przedsiębiorczości • wymienia przynajmniej jedną instytucję państwową, której zadaniem jest wspieranie i promowanie przedsiębiorczości	• wyjaśnia zależności między rozwojem przedsiębiorczości i rozwojem gospodarczym regionu i kraju • wie, że działalność gospodarcza to zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana w imieniu własnym i w sposób ciągły • wyjaśnia, na czym polega wyodrębnienie prawne, ekonomiczne, terytorialne i organizacyjne przedsiębiorstwa	• wymienia wszystkie omówione instytucje wspierające przedsiębiorczość i krótko opisuje ich zadania • omawia na przykładach, jakie znaczenie dla gospodarki mają wybrane czynniki stymulujące lub hamujące rozwój przedsiębiorczości	• wyjaśnia, czym się różnią aktywa od pasywów • przedstawia znaczenie przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju lub regionu • wie, jakie znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości mają też business center club, akademickie inkubatory przedsiębiorczości czy aniołowie biznesu.	• przedstawia różnice i podobieństwa między różnymi formami przedsiębiorstw • inicjuje dyskusję na temat przyczyn wysokiego wskaźnika mikroprzedsiębiorstw w Polsce • omawia bariery wejścia na rynek dla tzw. start-upów i inicjuje dyskusję na temat ich znaczenia w gospodarce
-----	--	---	---	---	---	---	---

11.	Fundamentalne wartości gospodarki rynkowej	- wprowadzenie do tematu nr 18 - charakterystyka gospodarki rynkowej - filary gospodarki rynkowej - ograniczenia wolności gospodarczej - zalety i wady gospodarki rynkowej	- wymienia główne filary rynku oraz podstawowe cechy gospodarki rynkowej - wie, że takie filary jak wolność, własność i konkurencja podlegają ochronie prawnej w Konstytucji RP	opisuje szczegółowo przynajmniej jedną cechę gospodarki rynkowej i jeden filar rynku	- wymienia najważniejsze zalety i wady gospodarki rynkowej - rozumie znaczenie oparcia gospodarki na wolności gospodarczej, własności prywatnej i uczciwej konkurencji - przedstawia wszystkie filary rynku wraz z przykładami	- wyjaśnia, jakie konsekwencje może przynieść ograniczanie swobody działalności gospodarczej - omawia wszystkie cechy gospodarki rynkowej - wie, do jakich skutków doprowadziły gospodarki centralnie planowane	- samodzielnie na przykładach historycznych dokonuje analizy porównawczej między gospodarką rynkową a centralnie planowaną - inicjuje dyskusję na temat przyczyn upadków gospodarek centralnie planowanych w Europie po 1989 roku
12.	Rodzaje rynków i ich funkcje	- wprowadzenie do tematu nr 19 - klasyfikacja rynków - funkcje rynku	wyjaśnia, czym jest rynek i przedstawia funkcje rynku w gospodarce	- zna kryteria klasyfikacji rynku i wyjaśnia przynajmniej jedno kryterium klasyfikacji rynku - wie, czym jest popyt, podaż i cena	- podaje przykłady wszystkich wymienionych kryteriów podziałów rynku - szczegółowo omawia wszystkie funkcje rynku - wie, że popyt, podaż i cena to najważniejsze mechanizmy rynkowe	- omawia wszystkich uczestników rynku - podaje przykłady różnych rynków i wskazuje na różnice i podobieństwa między nimi, oraz bariery wejścia na te rynki	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - wyjaśnia na czym polega „niewidzialna ręka rynku” oraz dostrzega różne patologie rynkowe takie jak np. szara strefa czy nieuczciwa konkurencja

13.	Podmioty gospodarki rynkowej	• wprowadzenie do tematu nr 20 • zależności między podmiotami gospodarki rynkowej	• wymienia wszystkie podmioty gospodarki rynkowej	• przedstawia podstawowe zależności między podmiotami gospodarki rynkowej	• przedstawia szczegółowo wszystkie podmioty gospodarcze i ich najważniejsze funkcje w gospodarce	• wie, że najważniejsze podmioty to przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe i wyjaśnia na przykładach w jaki sposób ich kondycja wpływa na stan państwa • wie, jakie są źródła finansowania oraz najważniejsze wydatki wszystkich podmiotów gospodarczych	• samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady • przedstawia pomocniczą funkcję organizacji pozarządowych i potrafi przedstawić przykłady fundacji i stowarzyszeń wspierających państwo i obywateli
-----	------------------------------	--	---	---	---	---	--

14.	Prawo popytu i podaży. Czynniki kształtujące popyt i podaż	- wprowadzenie do tematu nr 21 - rodzaje popytu - prawo popytu - czynniki kształtujące popyt - rodzaje podaży - prawo podaży - determinanty podaży	- przedstawia na prostych przykładach, jak działa prawo popytu - prawo podaży - podaje przynajmniej po jednym czynniku wpływającym na popyt oraz podaż	- omawia podział popytu ze względu na zakres popytu i rodzaj potrzeb - omawia i podaje przykład przynajmniej jednego paradoksu ekonomicznego - wymienia najważniejsze rodzaje podaży - wskazuje na podstawowe zależności między popytem i podażą	- wymienia wszystkie determinanty popytu oraz podaży - wskazuje poza cenowe czynniki wpływające na wielkość popytu oraz strukturę podaży - wie, jak działa zasada <i>ceteris paribus</i> (łac., 'wszystko inne jest równe')	- graficznie przedstawia zależności między popytem oraz podażą - omawia wszystkie wyjątki od prawa popytu i podaży i podaje do nich przykłady	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - przedstawia analizę przyczyn oraz skutków występowania paradoksów ekonomicznych - aktywnie dyskutuje np. na temat poglądu, że w dzisiejszej gospodarce rynkowej coraz częściej podaż kreuje popyt (podaje argumenty za i przeciw) - wyznacza punkt równowagi rynkowej jako punkt przecięcia krzywej popytu i krzywej podaży
-----	--	--	--	---	---	--	---

15.	Prawa konsumenta	- wprowadzenie do tematu nr 22 - konsument - umowa konsumencka - prawa konsumenta - instytucje broniące praw konsumenta - składanie reklamacji - rękojmia i gwarancja - zwrot towarów bez wad - pismo reklamacyjne	- wie, kim jest konsument - zna podstawowe rodzaje praw konsumenta - wymienia najważniejsze instytucje konsumenckie - wie, co to jest gwarancja i rękojmia	- odróżnia konsumenta od nabywcy - zna podstawowe kompetencje instytucji konsumenckich - odróżnia reklamację z tytułu gwarancji od reklamacji z tytułu rękojmi - wie, że obowiązkiem sprzedawcy jest przyjąć reklamację od konsumenta	- wie, na czym polega różnica między wadami fizycznymi oraz prawnymi - wie, jak się składa reklamację z tytułu gwarancji i z tytułu rękojmi - sporządza przykładową reklamację	- przedstawia zasady dokonywania zwrotu towaru bez wad - wie, na czym polega uchylenie się od załatwiania reklamacji i jakie niesie za sobą konsekwencje dla sprzedawcy i konsumenta	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - zna podstawowe błędy jakie popełniają konsumenci - aktywnie bierze udział lub jest głównym inicjatorem projektu <i>Dzień konsumenta</i> - podaje przykłady nieuczciwych praktyk stosowanych zarówno przez sprzedawców, jak i konsumentów
16.	Parametry charakteryzujące gospodarkę	- wprowadzenie do tematu nr 23 - PKB - stopa wzrostu PKB - PKB <i>per capita</i> - wskaźnik inflacji - wskaźnik bezrobocia - wskaźnik zatrudnienia	krótko wyjaśnia, co to są PKB, wskaźniki inflacji, bezrobocia oraz zatrudnienia	- wskazuje różnicę między PKB a PKB <i>per capita</i> i wyjaśnia, czym charakteryzuje się stopa wzrostu PKB - wskazuje zależności między bezrobociem a wskaźnikiem zatrudnienia	- omawia rodzaje inflacji i bezrobocia i wskazuje na ich główne przyczyny - przedstawia, o czym świadczy wzrost lub spadek PKB przez dwa kolejne kwartały	- omawia dane statystyczne na temat PKB, inflacji, bezrobocia i zatrudnienia - zna główne założenia metody obliczania PKB	- wskazuje na inne parametry gospodarcze, dzięki którym możliwa jest pełniejsza ocena danej gospodarki - omawia zależności między inflacją a bezrobociem na przykładzie transformacji gospodarczej w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku

17.	Budżet państwa i jednostek terytorialnych	• wprowadzenie do tematu nr 24 • zasady budżetu państwa • dochody budżetowe • wydatki budżetowe • wydatki z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego • deficyt budżetowy i dług publiczny	• wyjaśnia, czym jest budżet państwa • wie, że głównym źródłem dochodów budżetu państwa są podatki • podaje przykładowe wydatki państwa • wie, co to jest deficyt budżetowy i dług publiczny	• omawia rolę budżetu państwa oraz zasady budżetowe • podaje przynajmniej po jednym przykładzie dochodów podatkowych i niepodatkowych budżetu państwa • zna i omawia klasyfikację COFOG • wskazuje na podstawowe różnice między budżetem państwa a budżetem jednostek samorządu terytorialnego • zna zależności między długiem publicznym a deficytem budżetowym	• wymienia wszystkie główne źródła dochodów państwa i jednostek samorządowych • wyjaśnia celowość głównych wydatków państwa oraz jednostek samorządowych • omawia różnice między dotacjami a subwencjami • podaje konkretne przykłady dotacji i subwencji • podaje przyczyny wzrostu długu publicznego i powstawania deficytu budżetowego	• zna znaczenie funduszy unijnych i omawia na przykładach ich wpływ na gospodarkę • zna znaczenie konieczności przestrzegania limitu długu publicznego i deficytu budżetowego	• samodzielnie na przykładach dokonuje analizy budżetu państwa oraz jednostek samorządowych • formułuje wnioski i rekomendacje odnośnie konieczności zwiększenia lub zmniejszenia wydatków • inicjuje i prowadzi dyskusję, debatę na temat znaczenia budżetu państwa dla konsumentów i przedsiębiorców • podaje przykłady wspierania przez budżet państwa konsumentów oraz firm i ocenia zasadność tego wsparcia
-----	---	--	---	--	---	--	---

18.	Podmioty polityki społecznej	- wprowadzenie do tematu nr 25 - cele polityki społecznej - podmioty polityki społecznej	- wie, że polityka społeczna ma duży wpływ na prawidłowe funkcjonowanie państwa - wskazuje 3 główne cele polityki społecznej - potrafi wymienić przynajmniej jeden krajowy i międzynarodowy podmiot społeczny	- zna główne problemy społeczne w Polsce - omawia cele polityki społecznej - wyjaśnia funkcje wybranych podmiotów społecznych	- omawia wszystkie obszary polityki społecznej - wie, że inwestowanie w człowieka to najefektywniejsze narzędzie aktywizacji i rozwoju społecznego - wymienia funkcje i przykładowe zadania podmiotów społecznych	- przedstawia rolę i znaczenie organizacji pozarządowych - proponuje rozwiązania dla wybranych problemów społecznych	- wyjaśnia różnice i zasadność stosowania różnych rodzajów polityk społecznych - przedstawia przyczyny i skutki problemów społecznych na wybranych przykładach - interpretuje wskaźnik Ginniego i wyjaśnia znaczenie nierówności społecznych
19.	Patriotyzm ekonomiczny	- wprowadzenie do tematu nr 26 - patriotyzm konsumencki i gospodarczy - pozytywny wpływ patriotyzmu gospodarczego na rozwój gospodarczy - polskie produkty	- wie, że patriotyzm ekonomiczny przynosi wiele korzyści - potrafi rozpoznać polski produkt	- przedstawia różnice między patriotyzmem konsumenckim i gospodarczym - wyjaśnia, kim jest świadomy konsument - przedstawia prefiksy innych niż polskie produkty	- wskazuje korzyści oraz wyzwania związane z patriotyzmem ekonomicznym - wie, jak dokonać świadomych wyborów konsumenckich	- podaje przykłady polskich produktów, które osiągnęły sukces w kraju i na świecie - wyjaśnia, jakie znaczenie ma patriotyzm ekonomiczny w czasach globalizacji	- samodzielnie analizuje i interpretuje podane w podręczniku przykłady - podaje przykłady polskich hitów eksportowych oraz głównych odbiorców polskiego eksportu - dostrzega trendy gospodarcze np. protekcjonizm i podaje ich przykłady